

Haziran 2015 Mesleki Çalışmalar Siyer Dersi Tebliğleri

Bu dosyadaki metinler, 2015 Haziran döneminde yapılan mesleki çalışmalardan seçilmiştir. Bilindiği gibi Haziran döneminde; İHL/İHO Meslek Dersleri, DKAB ve Kültür Dersleri öğretmenlerimizin katılımıyla komisyonlar oluşturuldu. Bu komisyonlarda, belirlenen ana başlıklar çerçevesinde isteyen öğretmenlerimiz tebliğler/bildiriler sundular ve katılımcı öğretmenlerimiz tarafından müzakere edildi. Bildiriler ve dile gelen görüşler raportörler tarafından bir araya getirildi. İllerde birleştirilerek Genel Müdürlüğümüze gönderilen bu dosyalardan **özgün görülüp seçilen bazı bildiriler (müzâkere metinleri hariç) “Eylül-2015 Mesleki Çalışmalarda”** öğretmenlerimizin görüş alışverişine ve tekrar müzâkeresine sunulmaktadır. **Bu dosya, içindeki bildiriler veya sunum metinleri, yayımlanmış bir eser, salt akademik bir çalışma veya Din Öğretimi Genel Müdürlüğünce hazırlanan bir kitap ve rapor değildir.** Ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde belirtilen mesleki çalışmalar çerçevesinde, alan öğretmenlerinin görüşlerinden oluşan, birbirinden farklı görüşleri ve teklifleri içeren, akademik olan veya olmayan, tartışmaya açık, uygulamaya yönelik önerileri olan metinlerdir. Bağlayıcılığı yoktur. İçerik sorumluluğu, kaynakça bildirimi ve metin içeriklerinin tamamı, bildirileri/metinleri hazırlayan öğretmenlere aittir. Derslerin öğretiminde kullanılacak yöntem-teknik önerileri öncelenmiş ve metinlerden, derslerin öğretiminde doğrudan kullanması ile ilgili olmayan bazı hususlar çıkarılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerimizden gelen diğer çalışmalar ve müzakere metinleri daha ayrıntılı bir çalışmada kullanılacağından bu dosyaya alınamamıştır.

Emeği geçen öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

İçindekiler

SİYER DERSİNİN ANLATIMINDA KULLANILABİLECEK YÖNTEM VE METODLAR.....	2
SİYER VE İSLAM TARİHİ DERSLERİNİN ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	11

KÂĞITHANE KIZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
SİYER DERSİNİN ANLATIMINDA
KULLANILABİLECEK YÖNTEM VE METODLAR

Tebliğciler: Aynur Sayın, Merve Ayar, Sümeyye Kuşçu

1. Anlatım Metodu

Öğretimde daha çok öğretmenin anlatma ve açıklamasına önem veren, öğrencilerin tartışma, soru sorma ve grupla çalışma teşebbüslerini sınırlayan klasik bir öğretim yöntemidir.

Eğitim tarihinde ve günümüzde en yaygın ve en çok kullanılan ve aynı zamanda "en eski" niteliğini de taşıyabilecek bir öğretim metodudur.

Eğitimin örgün hale geldiği Antikçağ Yunan okullarında, Ortaçağ medreselerinde ve Hristiyan okullarında, okulda anlatılan konular dolayısıyla, öğretim genelde bu metoda dayanıyordu. Gerek bilim ve toplum felsefesi gerekse dinî konular en iyi şekilde ancak sözle anlatılabiliyordu. Öğrenciler genellikle pasif alıcı durumda idiler ve sadece dinleyerek, not tutuyorlardı.

Bu metot, bugün de genellikle sosyal bilimler alanında ağırlıklı olmak üzere, sözlü anlatım gerektiren hemen bütün eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılmaktadır.

Bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında çok etkili olan bu metot, aynı anda çok sayıda kişiye hitap edilebilmesi dolayısıyla da avantajlıdır.

Ancak bu metodun iyi kullanılabilmesi, öğretmenin kişiliğine, bilgisine, ses tonuna, konuşma gücüne (konuşma temposu, melodisi, telaffuzu, süre ayarlama), diyalektik metodu iyi kullanmasına, jest ve mimiklerine bağlıdır. Bu metotla ders anlatılırken drama tekniği, tasvir, açıklama ve hikâye gayet ustalıkla kullanılmalıdır.

1.a. Anlatım Yönteminin Siyer Dersinde Kullanımı

Anlatım siyer öğretiminde yaygın olarak kullanılabilecek bir yöntemdir. Siyer dersi sözel bilgilere dayanan bir derstir. Sözel bilginin aktarılmasında tekrarlar ve özetlemeler önemlidir. Bu

tekrarlamalar ve özetlemeler sırasında yararlanılabilecek en önemli yöntem anlatım yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle derslerin 15–20 dakikasından sonra öğrencilerin dikkatleri dağılmaktadır öğretmen öğrencilerin ilgilerini tekrar sağlamak için konuyla alakalı bir hikâyenin anlatılması öğrencilerin tekrar dikkat ve ilgilerini konuya yönelmelerini sağlar bu hikâye ve anekdotun öğrencilerle paylaşılması esnasında kullanılan yöntemde anlatım yöntemi olacaktır. Siyer öğretimi sırasında soru-cevap veya tartışma tekniği kullanıldıktan ve öğrencilerin konuya ilişkin bilgi ve anlayışları geliştirildikten sonra öğretmen anlatım yöntemini kullanarak verilen bilgileri ve konunun ana hatlarını açıklayıp özetleyebilir.

Siyer konuları diğer öğretim yöntemleriyle kolay kolay anlatılamayacak olaylar ve durumlar içermektedir. Örneğin; Hz. Muhammed'e ilk vahyin gelmesinin örnek olay yöntemiyle yeniden canlandırılması, tartışma yöntemiyle münazara edilmesi söz konusu olamaz. Böyle bir konu için kullanılabilecek tek öğretim yöntemi anlatım olacaktır. Bütün bunlar doğrultusunda diyebiliriz ki anlatım yöntemi siyer öğretiminde bir ihtiyaç hatta zorunluluktur. Önemli olan bu yöntemin nerede ve nasıl kullanıldığıdır.

Siyerde bu yöntemi kullanırken öğretmenler çeşitli araç gereçlerden etkin bir biçimde yararlanabilmeli, haritalar, resimler, konuyla ilgili hikâyeler yerinde ve zamanında kullanıldığında anlatım yönteminin son derece verimli olduğu görülecektir.

Öğrenciler dikkatlerini uzun süre derse veremeyecekleri için onların ilgilerini çekecek noktaları gündeme getirmesi gerekir. Öğrencilere not tutturmalı belli aralıklarla soru sorarak öğrencilerin dinlemesi sağlanmalıdır. Bu yöntemi örnek verme, soru cevap gösteri gibi yöntemlerle desteklemelidir.

Bu yöntemde olumsuz etki yapacak durum ise kısa zaman içinde bazı öğretmenlerin öğrencileri bilgi bombardımanına tutması ve onları sıkmasıdır. Çok bilgi vermek yerine kısa ve öz bilgileri vermek pedagojik açıdan daha uygundur.

Bu yöntem bazı bilgilerin kavranmasında en ekonomik yol olduğu gibi öğrencilerin iyi bir dinleyici olmalarını da sağlar.

Bu yöntemi ünite ve konuların giriş ve özetleme safhalarında, öğrencilerin dikkatlerini çekmek gerektiği durumlarda ve diğer öğretim metotlarının uygun olmadığı zaman kullanılabilir.

2. Soru-Cevap Metodu

Soru cevap öğretmenin formüle ettiği soruları öğrencilerin sözel olarak cevaplamalarına dayanan öğretim tekniğidir.

Soru, her zaman öğretimdeki temel iletişim araçlarından biri olmuştur. Soru-cevap metodu, başka metotların içinde ara sıra kullanılan soru-cevap tekniğinden ayrı; dersi baştan sona soru-cevap tarzında işleme demektir.

Soru sormak her türlü öğrenmenin başıdır. Kafasında herhangi bir konu hakkında soru oluşturan kişi, artık meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış demektir. Ona, rasyonel ve bilimsel yolla soruya cevap arama yolu öğretilirse, o problemi güzel bir metotla çözebilecek demektir.

2.a. Siyer Öğretiminde Soru Cevap Yönteminin Kullanılması

Öğretimin amaçlarından birisi de öğrencilerin bilişsel davranış kazanmalarını sağlamaktır. Öğrencinin bilişsel davranış kazanmasını sağlayacak faktörlerden birisi de sorudur. Sorulan sorular öğrencilerin analiz, sentez, yorumlama becerilerini geliştirecek sorular olması gerekir.

Siyer öğretiminde konular daha çok bilişsel düzeyde olduğundan bunların kalıcılığını sağlamak için soru önemli bir yer tutar. İyi bir öğretim %60 öğrenci %40 öğretmen katılımıyla oluşur. Bu da ancak soru cevap yöntemiyle sağlanabilir.

Soru cevap yöntemini siyer öğretiminde hemen her konuda kullanabiliriz. Buna rağmen soru cevap yöntemi siyer öğretiminde kullanılacak tek veya temel yöntem olarak düşünülmemeli bunun yerine diğer öğretim yöntemleriyle birlikte gerektiği ölçüde ve gerektiği kadar kullanılmalıdır. Hz. Peygamberin söylediği bir sözün anlamı ortaya koyduğu bir davranışın belli bir olay karşısında takındığı bir tavrın anlaşılıp yorumlanabilmesi yine peygamberin hayatını oluşturan olayların kişilerin tanınıp öğrenilebilmesi dersin akışı içerisinde doğru soruların sorulabilmesine ve öğrencilerin doğru cevaplara yönlendirilmesinde gösterilecek başarıyla doğrudan ilgilidir.

Soru sorarken öğrencilerin anlama, analiz, sentez, yorumlama gibi bilişsel becerilerini geliştirecek nitelikte sorular sorulmalıdır. Örnek olarak veda hutbesinin içeriğiyle ilgili bir soru sorduğumuzda alacağımız cevap öğrencinin Hz. Peygamberin Veda Hutbesinde söylediklerine dair bildikleri olacaktır. Bu soruyu veda hutbesinin insan hakları evrensel beyannamesiyle ilişkisi

açısından sorduğumuzda öğrencinin sadece veda hutbesine dair bilgilerini değil bu bilgileri işleyerek ortaya çıkardığı yorumları karşılaştırma ve analizleri de öğrenmiş oluruz.

Sorular sadece öğrenilenlerin tekrarını amaçlayan unsurlar değil aynı zamanda öğrencinin düşünmesini sağlayan araçlar olmalıdır. Böylece öğrencinin bilimsel düşünmesi sağlanır.

3. Tartışma Metodu

Tartışma, iki veya daha çok kimsenin herhangi bir konuyu karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, eleştirerek, gerektiğinde sorular sorarak incelemesine dayanan bir öğretim yöntemidir.

Tartışma öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımlarını etkili iletişim kurma becerilerini olayları gözden geçirip birlikte sonuca ulaşmalarını sağlayan bir yöntemdir.

Tartışan öğrenciler konuşmayı, soru sormayı, eleştirmeyi, eleştirilere katlanmayı, hoşgörüyü, eksikliklerini tamamlayıp bilgi ve yeteneklerini geliştirmeyi öğrenirler.

Günlük hayatta da tartışma tezahür etmektedir. Ancak bu tartışmaların belli bir hedef ve amacı olmadığı için çok faydası görülmemektedir. Bir öğretim metodu olarak ise tartışma, öğrenciye davranış kazandırmak için düzenlenen planlı bir eğitim etkinliğidir.

Günümüzde ise, gerek eğitim içinde öğrencinin faaliyetlerine ve görüşlerine yer verilmesini isteyen akımlar gerekse toplumsal yönetim alanında çoğulcu demokratik yapılar egemen olduğu için, çocukların daha okulda iken tartışma yoluyla görüşlerini karşı tarafa kabul ettirmeye alıştırılması önem kazanmıştır.

Tartışmanın soru-cevap metodundan farkı, soru-cevap metodunda öğretmen ile öğrenci arasında sınırlı konularda ve kısa süreli bir bilgi aktarımı olurken, tartışmada çok daha geniş katılımı eşit düzeydeki kişilerin belli konuları geniş olarak konuşması söz konusudur. Bu açıdan tartışma metodu soru-cevaptan daha hür ve kapsamlıdır.

Karşılıklı açıklamalar, çözüm önerileri vs. ile daha eğitseldir. Tartışma metodunda soru-cevap gene vardır, ama değişik bir tarzda. Buradaki soruların da -aynı soru-cevap metodunda olduğu gibi- çok iyi bir şekilde ortaya konması ve cevapların da net ve güzel olması sağlanmalıdır.

3.a Siyer Öğretiminde Tartışma Yönteminin Kullanılması

Tartışma oldukça etkili ve verimli bir öğretim yöntemi olduğu halde ancak siyer öğretiminde Müslümanlar açısından kutsal olan bir kişinin hayatı tartışma konusu olduğu için daha dikkatli ve özen gösterilerek yapılmalıdır. Hz. Muhammed'in peygamberliği, insanlara dini ulaştırmada izlediği yöntem, hicret olayı, örnek kişiliği katıldığı savaşlar, yaptığı antlaşmalar vb. konular bazıları tarihsel bir gerçeklik bazıları ise İslam inancındaki peygamber anlayışından kaynaklanan bilgi ve kabuller olduğundan tartışılmaz. Örneğin sıradan bir insanın yardımseverliği sorgulanarak altında herhangi bir çıkar kaygısıyla mı yoksa inancı nedeniyle mi yaptığı tartışılabilir.

4. Resimlere Dayalı Tarih Öğretimi

Tarih öğretimi genellikle uzun bir süre önce cereyan etmiş olayları soyut bir şekilde öğrencilere sunum şeklinde olduğu için öğrencilerin anlama ve öğrenmede sıkıntılar yaşamasına neden olmaktadır. Resimler geçmişi öğrencilerin gözünde basit ve anlaşılır bir hale getirilmesine yardımcı olur. Resimlerin tarih öğretimine yaptığı katkıların bir kısmı şu şekilde sıralanabilir.

- Tarihi olayları incelerken hayal gücünü kullanmaya yardımcı olma
- Öğrencinin geçmişteki olayları daha rahat tasvir etmesine yardımcı olma
- Zor kavramların öğrenilmesinden yardımcı olma
- Soyutu somutlaştırma
- Motivasyonu artırma
- Kalıcı öğrenme sağlama
- Tarihsel süreç içinde meydana gelen değişimi gösterme

4.a Siyer Öğretiminde Resimlere Dayalı Öğretimin Kullanılması

Bu yöntem Hz. Muhammed'in resmi dışında kullanılabilir bir yöntemdir. İslam öncesi Mekke toplumunun resimleri, savaşların geçtiği yerler, önemli mekânlar vb. Bu yöntem sayesinde öğrencilere soyut kalan birçok olgu somut hale gelebilir. Derslerin belli bölümlerinde de konuyla alakalı resimler kullanılabilir.

5. Tarih Öğretimi ve Drama

Drama, bir olayı, oyunu yaşantıyı tiyatro tekniklerinden yararlanarak canlandırmaktır. Tarih derslerinde geçmişini bugüne getirip öğrencileri aktif hale getirecek bizzat onu tarihin içinde yaşatacak yöntemlerden biride drama yöntemidir.

Tarih derslerinin konusu geçmişte yaşanan konulardan oluştuğu için öğrenciler bazı konuları anlamakta zorlanacaktır. Drama öğrencilerin teorik olarak anlamakta zorlandıkları konuları bizzat yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayacaktır.

Bunun sonucunda kalıcı öğrenmeler gerçekleşecektir.

5.a Dramanın Siyer Dersinde Kullanılması

Drama yöntemi siyer dersinde çok kullanılabilecek yöntemlerden biridir. Siyer dersinde drama yapılabilecek birçok konu mevcuttur. Devlet başkanlarına gönderilen mektuplar, Müşriklerin Müslümanlara yaptığı eziyetler, İslam öncesi Mekke toplumunun dini yaşantısı, İslam'ın temel düsturlarını özetleyen Cafer bin Tayyarın, Necaşiye yaptığı konuşma v.b.

Bu yöntem siyer dersini daha verimli hale getirecektir. Bu yöntemle öğrencilerin konuşma, düşünme, değerlendirme yetenekleri gelişir. Bu yöntemde yapma, söyleme vardır. Yapılan araştırmalar insanların kendilerinin yapıp söyledikleri bir şeyin %90'nı hatırladıklarını göstermiştir.

Her derste uygulamak imkânsız olsa da dersler öğrenci açısından daha zevkli ve öğrencinin gelişimine katkı sağlar hale gelir.

6. Örnek Olay Yöntemi

Gerçek hayatta karşılaşılan durumların, problemlerin sınıfa getirilip tartışılması ve çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanmasıdır. Örnek olay aracılığıyla öğrenciler, tarih derslerinde öğrenmiş oldukları olgu, kavram ve genellemelerin ışığı altında geçmişte yaşanmış problemler hakkında fikir yürütürler çözüm üretmeye çalışırlar. Örnek olay bir durumla alakalıysa, o olay hakkındaki düşünceler ve olayın gerçekleşmesiyle ilgili görüşler gerekçeleriyle ortaya konur. Eğer örnek, bir problem ise, problemin sebepleri ve sonuçları üzerinde öğrenciler görüş ve fikirlerini ortaya koyarlar. Bu yöntemin öğrencilerin gelişimine sağlayacağı katkı mantıklı düşünme, tahlil yapma, karar verme yeteneklerini geliştirir.

6.a Örnek Olayın Siyer Öğretiminde Kullanılması

Siyer öğretiminde kullanacağımız örnek olay materyallerini, İslam Tarihi kitaplarından, siyer kitaplarından çok miktarda bulabiliriz. Uhut savaşı anlatılırken öğrencilerin savaşın sonucunu etkileyen durumu daha iyi anlamaları için bu savaşla ilgili bir olayı öğrencilerin değerlendirilmesine sunulması konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Örnek olay seçiminde önemli olan belirlenen hedefe uygun olmasıdır.

Uhut savaşının kaybedilmesinde okçuların verilen emre itaat etmemeleri öğrencilere kavratılmak istenen hedefse bu konuyla ilgili şu örnek olay verilebilir.

‘Hz. Muhammed Uhut dağının karşısındaki tepeye okçuları yerleştirdi. Bu okçulara İslam ordusu üstünlük elde etse dahi ikinci bir emre kadar yerlerinden ayrılmamalarını emretti. Okçular düşmanın bozulduğunu görünce ganimetten geri kalmamak için yerlerini terk ettiler. Bunu gören Halit Bin Velid arkadan baskın yaptı. Kureş ordusu toparlanarak Müslümanlara saldırdı. Önden ve arkadan saldırıya uğrayan Müslümanlar paniğe kapıldı ve savaş düzenleri bozuldu.

Bu olay öğrenciler verildikten sonra onların bir miktar düşünceleri istenir.

Değerlendirmeleri sorulur. Uhut savaşının kaybedilmesinin en önemli sebebi nedir? Emre itaat etmemenin sonuçları nelerdir? İyi bir asker nasıl olmalı gibi sorular sorularak istenilen hedefin öğrencilere kavratılması sağlanır.

Örnek olay yöntemiyle öğrencilere tahlil etme, sebep sonuç ilişkisi kurma gibi yetenekler kazandırılabilir.

7. Müzelerin Kullanımı

Müzeler, tarihi çevreye ait pek çok materyali saklayan, koruyan sergileyen, toplumların sosyal, kültürel, ekonomik geçmişlerine ışık tutan yerlerdir.

Öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri gerektiğini savunan bilim adamları, özellikle sosyal bilimler için müzelerin aktif öğrenmeye en uygun yöntem olduğunu savunurlar.

Bunun sonucunda müze pedagojisi doğmuştur. Müzelerin eğitimde daha verimli kullanılmasının yollarını ortaya koyar. Yeni anlayış müzeleri gezip hoşça vakit geçirilen alanlar olmaktan çıkarıp buraları tarih derslerinde aktif öğrenmeye sağlayacak yerler haline getirmiştir.

Yapılacak müze ziyaretleri; öğrencilere sorgulama, problem çözme, analitik ve eleştirel düşünebilme, geçmişle günümüz arasında bağlantı kurabilme, kendi kültürü ve farklı kültürleri tanıma, tarihi ve kültürel mirası koruma gibi davranışlar kazanır.

7.a Müzelerin Siyer Öğretiminde Kullanılması

Ülkemizde siyer öğretiminde kullanabileceğimiz önemli bir müze Topkapı sarayıdır. Bu müzenin kutsal emanetler bölümü siyer dersi için kullanılabilir. Her ne kadar ziyaret her okul için kolay olmasa bile siyer dersi alan öğrencilerin ziyaret etmesi derslerde verilemeyen duyuşsal ve bilişsel birçok bilgiyi kazandıracaktır. Öğrencilere soyut kalan bazı bilgiler somut hale gelecektir.

8. Tarihi Alanların Kullanımı

Geçmişten gelen ve çevremizde bulunan her şey olarak tanımlanır. Tarihi alan şunlardan oluşur: Binalar, açık alanda bulunan mekânlar ve taşınabilir materyallerden oluşur.

Öğrencilerin belli bir bölümü tarih derslerine gerekli ilgiyi göstermemekteler. Bu ilgisizliğin nedeni olarak güncel yaşamdan kopuk ve öğretmen merkezli olmasıdır. Bu mekânlar hem öğrencilere soyut gelen konuların bir kısmını somutlaştıracak hem de öğrencilerin yaparak, yaşayarak ve sorgulayarak öğrenmelerini sağlayacaktır.

8.a Tarihi Alanların Siyer Öğretiminde Kullanılması

Ülkemizde siyer dersiyle ilgili tarihi alan yok denecek kadar azdır. Bununla birlikte Peygamberimize ev sahipliği yapan Eyüp El Ensari'nin türbesi ve Emeviler zamanında İstanbul'a yapılan seferde şehit düşen sahabe kabirleri İstanbul da bulunmaktadır.

Bunların dışında Peygamberimizin övgüsüne mazhar olmuş Veysel Karani'ninde kabri Siirt ilimizin Ziyaret beldesinde bulunmaktadır. Taşınabilir materyal olarak ise Topkapı sarayındaki kutsal emanetleri sayabiliriz. Günümüzde çeşitli nedenlerden dolayı siyerin konusunun geçtiği yerlere gidilmesi çok zor olsa da belki de ilerleyen yıllarda bunlar mümkün olacak ve bazı okullar umre benzeri bir seyahatle buraları görebileceklerdir.

Bu yöntem, öğrencilere duyuşsal davranışın yanında yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayacaktır.

9. Hikâyeler

Eğitim ve öğretim açısından düşünüldüğünde hikâyeler yeni nesillere bir takım ahlaki ilkeleri öğretmek veya toplumların sahip olduğu toplumsal ve kültürel değerlerin aktarılması için kullanılır.

Hikâyelere dayalı öğretimden istenilen sonucu almak için hikâyeleri kullanan öğretmenlerin hikâyelerin kullanımını tarih için faydaları nasıl kullanılacağını bilmeleri gerekir.

9.a Siyer Öğretiminde Hikâyelerin Kullanılması

Hikâyeler yoluyla siyer dersinde verilmek istenen bilişsel ve duyuşsal davranışlar daha rahat verilebilir. Çünkü siyer dersinde birçok bilişsel bilgi ve kazandırılması gereken duyuşsal davranış vardır. Öğrencilere ahlaki erdemler bu yolla daha rahat verilebilir.

Mesela İslam gelmeden önce Mekkelilerin yanlış inancının insanları ne kadar tehlikeli yollara götürdüğünü anlatmak için Hz. Ömer'in 'hayatımda bir olay vardır hatırladığımda ağlar; başka bir olayda vardır hatırladığımda gülerim' anısı hikâye şeklinde anlatıldığında yanlış inancın tehlikesi kavratılacak Öğrenciler yanlış inançlara karşı duyuşsal davranış kazanacaktır.

Siyer dersi için siyer ve İslam tarihi kitaplarından birçok konulara uygun olarak hikâyeler bulunabilir.

10. Kavram Haritaları

Bireyin zihninde sahip olduğu bilgi birikiminin şekle dönüştürülmesine kavram haritaları denir. Kavramların birbiriyle ilişkisi kavram haritasıyla gösterilir.

Öğrenme öğrencilerin yaptıkları inşacı eylemdir. Öğrenciler aktif öğrenenlerdir.

Öğretmenlerin görevi öğrencilerin bilgiyi özümsemelerini ve elde etmelerine yardımcı olmaktır. Kavram haritaları da bu konuda öğrencilerin bilişsel öğrenmelerine katkı sağlamaktadır.

Kavram haritasını oluşturan dört temel öge vardır.

- Ana kavram
- İlişkili kavram
- Kavramlar arası ilişkiyi ifade eden kavramlar
- İlişki yönü

10.a Siyer Öğretiminde Kavram Haritalarının Kullanımı

Siyer dersinde Mekke döneminin önemli olayları, Medine dönemindeki önemli olaylar, İslam öncesi Mekke toplumunun yapısı, Mekkelilerle yapılan savaşlar vb. konular kavram haritasıyla gösterilebilir.

ULUBEY ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

SİYER-İSLAM TARİHİ DERSLERİNİN ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tebliği Sunan: Osman AÇIKEL (Ulubey AİHL Meslek Dersleri Öğretmeni)

1- İmam Hatip Liseleri Meslek Dersleri müfredatlarının/programlarının kazanımlarının gerçekleştirilmesinde ünitelere göre uygulanabilecek örnek çalışmalar ve etkinlikler:

Siyer ve İslam Tarihi derslerinde öğrencileri en az ikişerli olacak şekilde gruplara ayırarak ünitelendirilmiş ders konularını en fazla 20 dakika süreli slaytlı veya slaysız sunum olarak hazırlamaları ve sınıfta arkadaşlarına konuyu anlatmaları; bu şekliyle konular sene başında öğrencilere dağıtılarak, öğrenci merkezli derslerin işlenmesi sağlanmış olur.

Hız. Peygamber'in hayatından bir kesitin veya İslam tarihinde bir olayın, resim kabiliyeti olan öğrencilere resim veya krokili harita olarak çizdirilmesi, bilgisayarı iyi kullanan öğrencilere ise animasyon olarak yaptırılması sağlanabilir.

2- Derslerin öğretiminde kullanılan özel öğretim yöntem, teknik ve metotları, örnek ders işlenişi:

Siyer ve İslam tarihi derslerine giren öğretmenler öncelikle Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün İHL meslek dersleri öğretim programları kitabındaki derslerin müfredatlarını incelemeleri, giriş kısmı ile öğretmen bilgi notları bölümlerini okumaları gerekmektedir. Burada öncelikli olarak öğretmenin teknik olarak yararlanabileceği konular özet olarak verilmiştir. Ancak uygulamada ise tecrübî olarak aşağıdaki verilerde elde edilmiştir.

1-Klasik ders anlatım yöntemleri öğrencileri sıkmaktadır. Mümkün olduğu kadar kaçınılmalı ve diğer yöntemler de kullanılmalıdır.

2-Derslerde kullanılan dilin öğrencilerin konuları net anlayabileceği şekilde olmasına dikkat edilmelidir.

3-Siyer dersi sadece kronolojik ve hikâyeci bir anlatımla olmamalı, ibretler ve dersler çıkarılabilecek bir tarzla işlenmelidir.

4-Hz. Peygamber'in (sas) yaşadığı coğrafyanın fotoğraf ve haritaları hazırlanıp kullanılmalı.

5-Derslerde siyer ilminin önemi üzerinde gereğince durulmalı.

6-Ders kitabındaki İsra ve Miraç olayları ayet ve hadislerle desteklenmeli.

7-Hz. Peygamber'in (sas) tevhid mücadelesiyle ilgili ayetlere genişçe yer verilmeli.

8-Ders işlenirken Hz. Peygamber'e (sas) muhabbet ve hürmet ifadelerine dikkat gösterilmeli.

9-Ders kitabı dışında öğrencilerin Hz. Peygamber'in(sas) hayatı ile ilgili başka bir kitabı okumaları tavsiye edilmeli.

10-Öğrencilere siyer kitapları tanıtılmalı ve okul kütüphanesine götürülmeli.

11-Sınıf panosuna siyer ile ilgili öğretici dikkat çekici pasajlar büyük harflerle yazılmalı.

12-Peygamberimizin aile hayatı ve hikmetleri anlatılmalı.

13-Konuların anlatımında yerine göre ayet ve hadislere, sahabe nakillerine genişçe yer verilmeli.

14-Konuların içeriklerine göre dersler drama şeklinde anlatılmalı.

15-Konular güncel olaylarla desteklenmeli veya güncel olaylara ışık tutulmalı.

16-Konuların tarihi boyutu anlatılırken güncel karşılaştırmalar yapılmalı.

18-Siyerde Hz. Peygamber'in (sas) hayatı bütün yönleriyle öğretilmeli.

19-Hz. Peygamber'in (sav) ulaşılmaz bir Peygamber değil de, insanlardan seçilmiş bir Peygamber olduğu vurgulanmalı.

20-Konularla mütenasip olmak üzere Hz. Peygamber'in (sas) ahlakı, insanî ve evrensel boyutu anlatılırken diğer özellikleri de vurgulanmalı.

21-Medine döneminin ağırlıklı olarak savaşlarla geçmediği, sosyal hayatta meydana gelen değişme ve gelişmelerden de üzerinde durularak bahsedilmeli.

22-İslam Tarihinde çeşitli sebeplerle gündeme getirilen hassas konular konusunda doğru ama özet bilgi verilmeli, kaynaklardan istifade edilmeli, tartışmalardan kaçınılmalı.

23-İslam uygarlığı ünitesinde “**Medeniyet**” kavramı üzerinde durularak İslam medeniyetinin özellikleri ve ana temasına vurgu yapılmalı.

24-Günümüz İslam Dünyası ünitesi haritalarla, siyasî, iktisadî, kültürel ve uluslararası ilişkileri ile ele alınıp irdelenmelidir.

3- Derslerin öğretiminde teknoloji kullanımı, kullanılan materyal ve eğitim araçlarının paylaşımı ve değerlendirilmesi, ne tür materyallerle nasıl bir eğitim verilebileceği:

Siyer ve İslam tarihi dersleri işlenirken görsel materyallerin rahatlıkla kullanılabilmesi derslerdir. Bu haliyle görüntülü materyal hazırlanmalı ve hazırlatılmalıdır. Bunu gidermek için de başta Slayt-Film olmak üzere kolayca hazırlanabilecek görsellere başvurulmalıdır. Bununla beraber dersleri interaktif bir yöntemle sunma yolu tercih edilmelidir. Bu konuda özellikle harita, resim, kroki ve görsel içerikli materyallere ağırlık verilmelidir. Bu materyalleri hazırlarken başvurabileceğimiz bazı kaynaklar aşağıda sıralanmıştır.

Haritalar için Kaynaklar:

- 1.Dr. Hüseyin Munis,“*Atlasu Tarihi'l-İslami*”.
- 2.Dr. Şevki Ebu Halil,“*Siyer Atlası*” Ter. Önder Arpa,Fecr yayınları.
- 3.Prof. Dr. Rıza Savaş, Yrd. Doç. Dr. Süleyman Genç,“*İslam Tarihi Atlası*” İzmir İlahiyat Fak. Vakfi yayınları.
- 4.Prof. Dr. Ahmet Bedir: “*Kur'an-ı Kerim Atlası*” Kaynak yayınları.
- 5.Sami b. Abdullah el-Mağlus, *Siyer Atlası*. (Ter. Abdullah Karakaş. Tahkik ve Notlar, M.Emin Yıldırım, Siyer yayınları.
- 6.İsmâilRâci el-Fârûkî, Louis Lâmia el-Fârûkî,*İslam Kültür Atlası*,İnkılap yayınları

- 7.Mehmet Zeki Kuşoğlu, *Osmanlı Medeniyetinde 33 Kadim Sanat*,
- 8.Genel tarih atlasları.
- 9.Genel tarih ve coğrafya haritaları.

Fotoğraf ve Görsel materyaller için Kaynaklar:

- 1.İnternette elde edilen Sultan II. Abdülhamit'in çekimini yaptırdığı Hicaz resimleri,
- 2.Al Baraka Türk'ün Hat yarışmaları katalogları, *Hicaz Demiryolu* katalogu
- 3.*Hicaz Albümü. Fotoğraflarla Kutsal Topraklar*. I.II Diyanet yayınları
- 4.*Anadolu'da İslam Kültür ve Medeniyeti*. Diyanet yayınları.
- 5.Mustafa Bektaşoğlu, *Anadolu'da Türk İslam Sanatı*, Diyanet yayınları
- 6. Endülüs Medeniyetine ait resimler.
- 7.*İslam Kültür Atlası* adlı eserde bulunan resimler.
- 8.İbrahim Sarıçam,*Hz. Peygamber ve Evrensel Mesajı*, Diyanet yayınları
- 9.Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün sitesinde bulunan vakıf eserleri ve vakıf senetlerine ait örnekler.

Materyaller hazırlanırken ünite ve konulara uygulanabilir olmalı. Bunun için bir materyal çalışma grubu oluşturulmalı ve materyal bankasının oluşması sağlanmalı. Bu manada Peygamberimiz (s.a.v) yaşadığı coğrafyanın fotoğraf, harita ve slaytlarının hazırlanması ve hazırlatılması en önemli bir çalışma olarak ivedilikle yapılmalıdır.

Hazır olan ve hazırlanan materyaller konu bütünlüğüne uygun olarak ilgili ders saati içinde maksada uygun olarak kullanılmalıdır. Bunlar; Haritalar, Resimler, Filmler, CD ve DVD'lerdir.

Filmler kullanılırken filmin bütünü gösterilmemeli sadece konu ile ilgili kısımdan bir bölüm seyrettirilmeli, ilgili bölümün analiz ve yorumu yapılmalıdır. Filmin bir tarih sahnesini canlandırdığı düşünülerek bir noktada tarihi bir yolculuk yapılmalı. Gerekirse hayali

yolculuklara çıkılmalı, öğrenciyi olayların içinde hissettirilmeli ve empati kurması sağlanmalıdır. Örneğin Çağrı filminin izletilirken gerekli görülen yerlerde filmi durdurup olay üzerinde öğrencileri konuşturarak yorumları ve düşünceleri alınmalıdır.

Resimler kullanılırken otantik ve konu ile ilgili olmasına dikkat edilmelidir. Örneğin cahiliye dönemi anlatılırken put, kurutulmuş et, fal oku vs. nesnelere konuya uygun olarak verilmelidir.

Filmler:

- 1-Çağrı Filmi (Er-Risale), Mustafa Akkad
- 2-Hz. Muhammed (s.a.s)Son Peygamber (Çizgi Film). Türkçe Dublaj.
- 3-Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.s)'in Hayatı (Çizgi Film) Hilal Ajans-Ankara
- 4-Hz. Muhammed (s.a.s) Belgesel.
- 5-İslamiyet (Dünya Dinleri Serisi).
- 6-Batı Uygarlığının Temelindeki İslam Bilimi (Belgesel).
- 7-Osmanlı Devleti ve İslam (Belgesel).
- 8-Baraka (Belgesel).
- 9- IQRA I-II-III.
- 10-TRT yapımı belgeseller.

İslam Tarihi dersinde kullanılacak belgesel yapımlar:

- 1.Kudüs, Taş ve İnsan. TRT
- 2.Asya'nın Kandilleri. TRT
- 3.Endülüs Andalusia, Gül, Şal ve Zil. TRT
- 4.Mevlânâ Celâleddin Rumî. TRT
- 5.On Muharrem. TRT
- 6.Balkanlar ve Göç. TRT

- 7.Antakya, Ezan, Çan, Hazan. TRT
- 8.Medeniyet Rüyası. TRT
- 9.Batıya Akan Nehir. TRT

4- Derslerde verimliliği artırmak için okul ve çevre imkânlarının kullanımı:

Öncelikle okul imkânlarının kullanılması esastır. Zira öğrenci öncelikle okulda bulunacağı için bu manada sunum odaları, sınıflardaki projeksiyonlar ve akıllı tahtalar, konferans ve tiyatro salonları ile okul mescitleri etkin olarak kullanılmalıdır. Çevredeki cami ve kütüphanelerden ise imkânlar dâhilinde en verimli şekilde istifade edilmelidir.

Bölgesel olmak üzere yörede bulunan (sahabe, tabiun vs.) tarihî şahsiyet ve kimliklerin kabirleri ziyaret edilmeli ve haklarında bilgi sahibi olunmalıdır. Örneğin İstanbul'daki sahabe kabirlerinin ziyareti ve bunların tanıtımı yapılmalıdır. Bunun için Eyüb Sultan, Ayvansaray ve Balat civarında bulunan sahabe kabirleri önemli mekânlardır.

İslam kültür ve medeniyet eserleri olan cami, medrese, müze vb. yerlere gezilerin düzenlenmesi gerekir.

Derslere doğrudan katkı sağlayacağını düşündüğümüz Topkapı sarayı -Kutsal emanetler-, Gülhane İslam Bilimler ve Teknoloji Müzesi, Sultanahmet Türk İslam Eserleri Müzesi vs. bunlardan başta gelenleridir.

Kütüphanelerde temel kaynakların görülmesi ve bizatihi öğrencinin görmesi sağlanmalıdır. Örneğin Süleymaniye ve Üsküdar Selimağa kütüphanesindeki yazma ve değerli eserler gibi. Meslek Dersleri Öğretmen ve öğrencilerine eğitim ve öğretim amaçlı Mekke, Medine, Kudüs gibi kutsal ve tarihi mekân ve beldelere cüz'i ücretlerle umre gezileri ve turlar düzenlenebilir.

5- Örnek konu anlatımları, verimli sonuçlar elde edilen bir ödev ve süreci:

Siyer ve İslam tarihi derslerinde orijinal sayılabilecek proje ve ödevler geliştirilebilir. Malzeme açısından her iki dersin alanı buna müsaittir. Bu anlamda bu derslerin proje temelli anlatımları yapılabilir. Mesela Proje olarak, tarihi bir medresede örnek bir ders işlenmesi yararlı olacaktır. Bu bir ödev projesi olmalıdır. Projenin konusu İslam'a çok büyük hizmetleri olmuş bir sahabe olabilir. Örneğin Halid b. Velid veya Abdullah b. Abbas gibi...

Öğrencilere performans ödevleri de verilmelidir.

Kalıcı ve yetenek içerikli ilgi çekici ve öğreticiliği amaçlanan ödevler verilmelidir. Bu ödevler kişiye, gruba veya sınıfa, süresi belli olmak üzere sene başında verilmeli ve belirlenen tarihte isetilmeli veya uygulaması yaptırılmalı.

Örneğin: Hz. Peygamberin (sas) hayatını anlatan; yardımcı tarzda el yazısı ile resimli olması tercihli, özet bir kitap hazırlanması gibi. Ödev süresi, birinci dönemin başından kutlu doğum haftasına kadar olabilir.

Ödevler sınıfın tamamına da verilmelidir. Mesela Hz. Peygamber'in (sas) hayatı belirlenen bir kitaptan okunması istenilebilir. Öğrencilerden okunan kitabın özetini yazmaları istenmelidir. Bu sayede öğrencilerin kalıcı bilgiler elde ettikleri görülecektir. Ayrıca öğrencilerden çok güzel çalışmalar hazırlayanlar olacağı gibi istikbal vadeden yeteneklerde keşfedilecektir. Son olarak ta yapılan çalışmalar ödüllendirilmelidir.

Yine ödev olarak, Hz. Peygamber'in (sas) güzel ahlakıyla ilgili 5 özellik belirleyip, sınıfa bu özelliklerle ilgili ayet, hadis veya örnek olay getirilmesi istenilmelidir..

6- Öğrencilerin ilgisini artırmak ve başarı düzeyini yükseltmek için yapılabilecek çalışmalar:

1-Siyer dersinde geçen kavram ve şahıslar ayrı ayrı ele alınıp tanıtılmalı. Bununla ilgili test ve bilgi tarama sınavları yapılmalıdır.

2-Her derste işlenen konu ve üniteler ile ilgili öğrencilere 10'ar soru hazırlatılmalıdır.

3-İslam tarihi dersinden LGS ve LYS'de doğrudan olmasa bile dolaylı olarak kendisinden soru çıkan bir meslek dersi olduğu için, konuları üzerinde daha da hassasiyetle durulmalıdır. Sınıfta yerine göre LGS ve LYS' de çıkmış soruların çözümlenmesi yapılmalıdır. Mümkün ise her iki dönemde bu dersle alakalı genel bir deneme sınavının da yapılması ve dereceye girenlerin ödüllendirilmesi motivasyonu arttıracaktır.

4-Ölçme ve değerlendirmede hassas olunmalıdır. Bu konuda İHL meslek dersleri öğretim programları kitabındaki ölçme değerlendirme konuları okunmalıdır.

5-Siyer ve İslam tarihi derslerinde öğrenciye öğrendiği bilgilerin hayatta kullanmasının gerektiği anlatılmalıdır.

6-Öğrenilen konular ile geçmiş, hal ve gelecek ile ilgili bağlar kurulması konusunda telkinde bulunulmalıdır.

7-Hz. Peygamber'in (sas) hayatının imana taalluk eden boyutuyla, bu derslerin anlam ve önemi, samimiyet ve hürmetle anlatılmalıdır. Öğrencilerin ilgi-alakası çekilerek "Beşşirû velâ tüneffirû" hadisinin mucibince sevdirmeli. Salâtü-selâm'ın gereği anlatılıp, birlikte icra edilmelidir.

8-Siyer dersinde birinci ünitenin başında kısaca Peygamberler tarihi anlatılmalıdır. Allah'ın gönderdiği bütün Peygamberlerin geliş amacının ve temel esaslarının aynı olması, öğrencinin kafasındaki Allah inancı, dinler ve Peygamberlerin asıl görevlerinin iyi kavratılması açısından önemlidir.

9-İslam tarihinde siyasi olay ve gelişmeler anlatılırken itikadî ve amelî sonuçları günümüze kadar devam eden ve etkilerini halen yaşadığımız konular beraber düşünülmeli. Diğer dersler ve konulara atıfta bulunularak ve güncel örneklerle desteklenmelidir.

10-Bir konu anlatılırken öğrencinin derse katılımı için bilgi ve yorumları sorulmalıdır.

11-Siyer ve İslam tarihi kaynakları öğrencilere tanıtılmalıdır.

12-Konularında uzman ilim adamları okullara davet edilip, seminer ve konferanslar verdirilmelidir.

13-Kaynaklara ulaşmanın ve kullanmanın yollarının öğrencilere sık sık hatırlatılması gerektiği vurgulanmalı.

7- Derslerle ilgili sosyal kültürel etkinlikler, yarışmalar vb.:

Okullarda sosyal etkinlik alanları geniş bir yer tutmaktadır. Bunların birçoğu takvime bağlanmıştır. Sene başında bu etkinliklerin planlaması yapılırken eğitici ve öğretici faaliyetler öne çıkarılmalıdır. Özellikle bazı derslerle yakından alakalı olanlar en iyi şekilde değerlendirilmelidir.

Kutlu Doğum Haftası; Her yıl belirlenen takvim gereğince en iyi şekilde icra edilmelidir. Bu hafta siyer, hadis ve İslam tarihi dersleri kapsamı içinde yer alan bir etkinliktir.

Siyer Bilgi Yarışmaları; Bu etkinlik için bir kitap belirlenip bunun okutulması ve bundan soruların hazırlanarak yarışma yapılması ve dereceye girenlerinde ödüllendirilmesi sağlanmalıdır.

Bu öncelikle siyer dersinin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu yarışma bütün 10. sınıfların katılımı ile ortak yazılı şeklinde yapılarak değerlendirme yapılmalıdır.

Bunun yanında özel gün ve gecelerinde vesile kılınarak (kutlu doğum haftası, hicret, Mekke'nin fethi vs.) olmak üzere programlar hazırlanıp icra edilmelidir.

Sınıfta gruplar oluşturularak (ensar grubu, muhacir grubu gibi...) pano çalışması, dersi güzel sunma yarışması ve özel ödevlerle (Hz. Fatıma, Mus'ab b. Umeyr..) öğrencilerin onlarla özdeşleşmeleri sağlanmalıdır.

Okulda tarihi film ve konularla alakalı özel sinema günleri düzenlenebilir. Başta siyer ve İslam tarihi olmak üzere her ders için bir site oluşturulabilir.

Tiyatro Çalışmaları; Belirlenen bir konunun anlatılması için drama, tiyatro vb. etkinlikler hazırlanarak sınıf içi veya okulun tümüne ve hatta velilere de izletilebilir.

Derslerle alakalı çalışmaları olan akademisyen veya yazarların okula getirilmesi ve onların bilgi ve tecrübelerinden yararlanılmalıdır.

8- İHL Meslek derslerinde öğrencilere kazandırılacak ahlâkî değerler, örnek davranışlar ve bunların hangi konularla birlikte nasıl verileceği:

1-Derslerde kuru bilgi vermenin yanında verilenlerin bir noktada öğrencinin hayatında kullanılabilir olması sağlanmalıdır. Ahlakî ve kişisel gelişiminde etkili olmasına dikkat edilmelidir.

2-Öğrenci motivasyonu sağlanmalıdır.

3-Öğrencilerin olgunluk durumu, davranışları, arkadaşlık ilişkileri yakın takibe alınmalı, disiplin sorunu çözülmelidir.

4-Öğretmen tutumları öğrenci nazarında önemlidir. Öğretmenler bu konuda kendilerine dikkat etmelidirler.

5-Öğrenci seviyelerini değerlendirmede daha ihtiyatlı davranılmalıdır.

6-Velilerimizin eğitim-öğretim faaliyetlerine olumlu yönde katılımları sağlanmalı, bununla beraber zaman zaman veli olma refleksi ile sergiledikleri duygusal davranışları ile yapmış oldukları olumsuzluklarının da önüne geçilmelidir.

7-Özellikle idareci ve öğretmenler daha çok diyalog içinde olmalıdırlar. Öğrenciler konusunda bilgi alışverişinde bulunmalı sorunların çözümünde ortak hareket etmelidirler.

8-Özellikle meslek dersleri öğretmenleri kişisel olarak öğrencilerle hem meslekî hem de insanî davranışlar açısından daha yakından rehberlik yapmalıdırlar.

9-Öğrencilerin kişilik ve karakter oluşumu ile genel seviyelerini yükseltmek için yoğun bir ilgi ve bilgilendirme süreci oluşturulmalıdır.

10-Özellikle meslek derslerinde üniversite hazırlanma endişesiyle öğrencilerin ilgisizliğine ve suiistimaline fırsat verilmemelidir.

11-Öğrencilere hayatta ve mesleklerinde başarılı olabilmeleri için meslek ahlakı ve idealizm aşılanmalıdır.

12-Yetenekli ve başarılı öğrencilerin ortaya çıkarılması için gayret sarf edilmelidir.

13-Öğretmenler yol gösterici ve denetleyici olmalıdır.

14-Derslerde işlenen konuların değer merkezli olmasına dikkat edilmelidir. Bu anlamda öğretmen iyi örneklik yapmalıdır.

15-Peygamber efendimizin tebliğ yönüyle beraber temsil yönüne de ağırlıklı olarak verilmelidir. Bu çerçevede derse abdestli girip, duygu yüklü bir anlayışla ders işlenmelidir.

16-Öğretmenlerin Hz. Peygamber'in (sas) ahlakını yaşayarak öğretmesi öğrenciler üzerinde daha da etkili olacaktır.

17-Öğrencilere hoşgörülü olmak, empati kurmak ayet ve hadislerle anlatılmalıdır.

18-Affetmenin insan psikolojisine faydası ve önemi vurgulanmalıdır.

19-Öğrencilerin çevreye duyarlı insanlar olarak yaşamaları öğretilmelidir.

20-Yardımsaver, iyiliksever insanların daha mutlu oldukları anlatılarak, maddî durumu kötü olan öğrencilere yardım için okul ve sınıfta fon oluşturulmalıdır.

21-Derslerde örnek ahlaki değerler yerleştirmek için konular belirlenmelidir. Örneğin; Hicret konusu işlenirken Ensar ve Muhacir kardeşliği üzerinde durulmalı buradan çıkan sonuçla; Öğrenciye kazandırılacak değerlerin listelenmesi ve bu ahlakî değerlerin öğrencilere

benimsetilmesi için evlerine gelen misafirleri düşünmeleri ve buradan yola çıkılarak yapılan fedakârlığı anlamalarının sağlanmalıdır. Belirlenen bazı değerlerin;

Affetmek: Hz. Peygamber'in (sas) amcasını öldüren vahşiyi affetmesi gibi...

Hakka riayet etmek: Hılfu'l-Fudul cemiyetine katılması gibi...

Kardeşçe Yaşamak: Medine Vesikası gibi olaylarla benimsetilmesi gibi...